

# Lytteøvelser med to forskellige formål



## Pia Zinn Ohrt

Lektor, cand.mag.  
Frederiksberg Gymnasium.

Når man skal læse korrektur på en artikel eller en opgave, koncentrerer man sig om formuleringen og sproget og ikke om selve indholdet. Faktisk er man i stand til at læse korrektur på en andens opgave uden bagefter at kunne fortælle, hvad selve opgaven handler om. Ens fokus har været centreret om formen og sproget. Det samme gør sig gældende med lytteøvelser. Man kan ikke på én gang koncentrere sig om, hvad to personer siger til hinanden og samtidig fokusere på, hvordan de udtrykker sig. Derfor foreslår jeg, at man arbejder med to forskellige typer lytteøvelser i undervisningen: Lytteøvelser med fokus på indhold, hvor eleverne skal koncentrere sig om at forstå indholdet, og lytteøvelser med fokus på formen, hvor eleverne skal koncentrere sig om den måde, sproget bliver formidlet på. Jeg vil i det følgende give et

eksempel på hver af aktiviteterne.

### Aktiv lytteøvelse med opgaver

Eleverne lytter flere gange til en spontan autentisk samtale, mens de leder efter specifikke informationer. De informationer, der skal lyttes efter, angives i hver enkelt opgave. Øvelsen styrker elevernes evne til at forstå talt sprog samt medvirker til en ubevidst indlæring af grammatik. Disse øvelses typer appellerer til eleverne, så de har mere lyst til at deltage aktivt.

### Lærervejledning:

Find en lytteøvelse med autentisk sprog. Med autentisk sprog mener jeg en spontan samtale mellem indfødte, der taler sammen frit uden noget fastsat manuskript eller drejebog. I de fleste lærebogssystemer med lytteøvelser

er der angivet, om samtalerne er autentiske eller adapterede til specifikke niveauer.<sup>1</sup>

Find et problem, som eleverne skal løse. F.eks. skal de vælge de rigtige elementer mellem forskellige foreslåede eller udfylde et skema, der kun er delvist udfyldt i forvejen. Opgaverne skal have et dobbelt sigte: De skal være så lette at de kan løses, men de skal samtidig have en sådan sværhedsgrad og omfang, at de tvinger eleverne til at skulle lytte til samtalen flere gange for at løse opgaverne. Fordelen ved dette er, at det er eleverne selv, der kommer til at styre antallet af lytninger.

For at opnå en atmosfære af 'skattejagt' er der visse regler, der skal overholdes:

- Læreren skal nøjes med at styre båndoptageren. Hver gang blot en af eleverne beder om at lytte en gang til, spilles båndet igen. Eleverne skal have den klare opfattelse, at det er dem, der styrer forløbet, og ikke læreren.
- Læreren må ikke rette i elevernes arbejde. Aktiviteten må ikke opfattes som en slags 'eksamen', da dette kan medføre, at eleverne blokerer.
- Hvis eleverne efter ca. 6 gennemlytninger ikke kan løse opgaven og beder om løsningen, kan de få den. Hvis de derimod ønsker at fortsætte, bør de have lov til det, indtil de selv siger stop.

#### Fremgangsmåde:

- 1 Opgaven udleveres til eleverne og forklares - helst på målsproget.
- 2 Eleverne arbejder selvstændigt med at løse opgaven. Læreren styrer

båndoptageren efter elevernes anvisninger.

- 3 Når læreren bemærker, at en af eleverne ikke kan skrive mere, sættes eleverne sammen to og to. Eleverne skal sammenligne deres resultater og inspirere hinanden. Efter et par minutter skifter eleverne plads og danner nye par for at få ny inspiration fra andre elever. Under hele denne fase kan eleverne stadig bede om at lytte til båndet så mange gange, de vil.
- 4 Efter ca. 6 lytninger er aktiviteten slut, men eleverne kan fortsætte, hvis de har lyst til det. De kan f.eks. danne nye par eller større grupper og således lade sig inspirere af andre i klassen.

#### Et konkret eksempel: <sup>2</sup>

En lytteøvelse handler om Italiens samling. Følgende opgaver er knyttet til lytteøvelsen:

- a To personer taler om tre regioner og fire forskellige byer i Italien. På et kort over Italien i bogen skal eleverne angive, hvilke regioner og hvilke byer der tales om.
- b I første halvdel af samtalen er manden og kvinden ikke enige om et bestemt spørgsmål. Skriv hvad uenigheden går ud på.
- c Hvad skete der i Italien i 50'erne?

#### Analytiske lytteøvelser

En forudsætning for, at eleverne kan arbejde analytisk med lytteøvelser med fokus på sproget, er, at de på et tidligere tidspunkt har arbejdet med de samme lytteøvelser, hvor de først skulle koncentrere sig om indholdet. I de analyti-

ske lytteøvelser er fokus flyttet fra indholdet over på formen: Hvordan udtrykkes et givet indhold? Hvordan formulerer personerne sig? Hvilket ordforråd bruger de? Er talesprogsgrammatikken den samme som grammatikken i skriftsproget? Hvordan er intonationen og rytmen i sproget? Man kan lave forskellige former for analytiske lytteøvelser:

**Morfosyntaktiske lytteøvelser:** Her skal eleverne finde eksempler på en eller flere bøjninger af grammatiske emner og klassificere dem efter et bestemt kriterium.

**Funktionelle lytteøvelser:** Eleverne skal finde eksempler på bestemte kommunikative funktioner og klassificere dem.

**Fonologiske lytteøvelser:** Eleverne skal lytte til et meget kort uddrag af en autentisk samtale og arbejde med tryk, intonation og udtale. Jeg vil i det følgende give et eksempel på en funktionel lytteøvelse.

### Funktionel lytteøvelse

I den funktionelle lytteøvelse skal eleverne finde eksempler på bestemte kommunikative funktioner og klassificere dem efter et bestemt kriterium. I denne aktivitet har eleverne mulighed for at udvide og uddybe deres evne til at opfatte og analysere sprog. Formålet med aktiviteten er, at eleverne bliver opmærksomme på, at en bestemt kommunikativ funktion kan udtrykkes på mere end én måde. I praksis vil det f.eks. sige, at man skal få eleverne til at

reflektere over, at der er andre muligheder for at udstede en ordre end blot at benytte bydeform af et givent verbum.

### Et konkret eksempel:<sup>3</sup>

For overskuelighedens skyld har jeg i A-opgaven indsat de manglende forbinderled med fed skrift, så læseren kan få en idé om, hvad der skal stå, men i en undervisningssituation er det eleverne, der skal finde udtrykkene og indsætte dem. I B-opgaven har jeg angivet tekstens eksempel med kursiv, mens besvarelsen er skrevet med almindelig skrift.

**A:** Lyt til båndet flere gange og indføj de manglende bindeord i nedenstående sætninger. NB: Nogle af eksemplerne består af to ord.

- Dunque, io invece** ne avevo due di case
- Andavamo tutte le estati in questa casa che era a quaranta chilometri da Volterra, sulla costa tirrenica della Toscana. E la vita non cambiava assolutamente. **Cioè** mia madre puliva, lavava, si arrabbiava con noi, ci vietava le stesse cose che puliva e che lavava e su cui si arrabbiava con noi per tutto l'anno. **E quindi** la vita era comoda **perché poi** c'era l'acqua calda, c'era tutto **insomma**, c'era la doccia, c'era il letto dove bisognava dormire di pomeriggio - io non volevo mai e scappavo via a pescare con gli amici - e **per questo** da sedici anni in poi ho giurato che mai più e mai poi avrei fatto delle vacanze comode e ho cominciato a andare in giro per campeggi.

3 Quando io ci volevo andare loro non mi volevano mandare **perché** ero troppo piccolo. **Poi** quando loro si sono dichiarati disponibili, **insomma**, io... mi era passata la voglia, **insomma, ecco. Per cui** ho

fatto solo un campeggio, ....

**B:** Indsæt bindeordene i nedenstående skema ud for deres funktion, som i eksemplet i første linie.

Funktion	Udtryk
Signalerer at noget skal specificeres	<i>cioè</i>
Signalerer nødvendigheden af at tage sig tid, før man svarer	<i>dunque</i>
Introducerer grunden til noget der lige er udtrykt	<i>perché</i>
Signalerer at begrebet står i modsætning til det der lige er sagt	<i>invece</i>
Introducerer endnu en grund til det der lige er blevet sagt (2 ord)	<i>perché poi</i>
Introducerer den logiske konsekvens af det der lige er blevet fortalt	<i>quindi</i>
Introducerer en konsekvens af det der lige er blevet sagt (2 ord)	<i>per questo</i>
Introducerer en konsekvens af det der lige er blevet sagt (2 ord)	<i>per cui</i>
Signalerer en begivenhed der er sket senere i forhold til det der lige er udtrykt	<i>poi</i>
Signalerer en sammenfatning af den illustrerede idé	<i>insomma</i>
Afslutter en sammenfatning og udtrykker intensitet	<i>ecco</i>

## Noter

1 Autentiske lytteøvelser på italiensk er bl.a. Rita Luzi Catizone, Christopher Humphris, Giorgio Piva: *Comunicare Subito*; Rita Luzi Catizone, Christopher Humphris, Stefano Urbani: *Comunicare Meglio*; Piero Catizone, Giorgio Piva: *Ascolta*; Stefano Urbani: *Senta, scusi!*; Piero Catizone, Christopher Humphris, Luigi Micarelli: *Volare 1 + 2*; Piero Catizone, Christopher Humphris: *Volare 3 + 4*.

2 Eksemplet er taget fra Catizone, Humphris: *Volare 3*, lektion 17, Edizioni Dilit og Alpha Beta, 1999.

3 Eksemplet er taget fra Catizone, Humphris: *Volare 3*, lektion 11, op. Cit.

## Litteratur

**Ascoltare:** *perché, che cosa, come e quanto i: „Atti del 5. Seminario internazionale per insegnanti di lingua“*. Dilit, 1993.

**Catizone, Piero & Christopher Humphris:** *Volare 3*, elevbog + guida per l'insegnante, Edizioni Dilit og Alpha Beta, 1999.